

Бондаренко О. М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

Чупринська К. В.

здобувач вищої освіти, першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

ОПП «Облік і аудит»

Національний авіаційний університет (м. Київ)

КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЇЇ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ

Анотація. Для досягнення мети в процесі написання тези були поставлені і виконані наступні задачі: досліджено поняття та економічну сутність калькуляції, вивчено нормативно-законодавче регулювання визначення витрат по підприємству та складання калькуляції. Було розглянуто порядок складання фактичної калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг), описано документальне оформлення складання калькуляції на підприємстві.

Ключові слова. Калькуляція, калькулювання, собівартість, витрати, облікова політика.

Під калькуляцією слід розуміти документ, в якому зібрані у певній логічній послідовності витрати на виробництво (виготовлення) чи збут тієї чи іншої продукції (робіт або послуг). Здебільшого цей документ має вигляд спеціальної таблиці, що має назву калькуляційного листа.

Витрати є складним синтетичним об'єктом обліку, що містить цілу низку складових, кожна з яких повинна бути розглянута в обліковій політиці. Розробляючи облікову політику з метою чіткого та ефективного функціонування облікової системи на підприємстві, посадовим особам потрібно прораховувати вплив її елементів на формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Калькулювання продукції (робіт чи послуг) – це сукупність способів та прийомів які забезпечують обчислення в грошовому вираженні собівартості одиниці окремих видів виробленої підприємством продукції (робіт чи послуг) у розрізі статей витрат. На підставі калькуляції визначають собівартість продукції, яка, своєю чергою, може бути різною рис.. 1.

Для оптимізації даних показників, вважаємо за доцільне виділити наступні напрями покращення калькулювання собівартості продукції підприємства:

– вивчати величину сукупних витрат за звітний період і темпи її зміни в порівнянні з плановими даними в динаміці і з темпами зміни обсягу продажів продукції;

Вид калькуляції	Вид собівартості
Нормативна собівартість визначає величину витрат на виробу розрізі встановлених на підприємстві статей за чинними поточними нормами, нормативами й кошторисом	Нормативна калькуляція – розрахунок собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) на підставі чинних (або очікуваних) на початок періоду нормі нормативів витрат.
Планова калькуляція складається перед початком планового періоду на підставі прогнозних, прогресивних, технічно обґрунтованих норм та економічних нормативів.	Планова собівартість – прогнозне значення граничної величини витрат на виробництво окремих видів продукції (робіт, послуг),
Фактична (звітна) калькуляція – розрахунок фактичної собівартості виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг) після закінчення звітного періоду виходячи з даних бухгалтерського обліку в розрізі передбачених планом калькуляційних статей витрат	Фактичну (звітну) собівартість розраховують на підставі даних бухгалтерського обліку після завершення звітного періоду, і вона свідчить про розмір фактичних витрат, які здійснило підприємство під час виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг

Рис. 1. Види калькуляцій собівартості продукції (робіт, послуг)

– порівнювати фактичну виробничу і повну собівартість за основними видами продукції та за їх сукупністю з плановими показниками і в динаміці, розраховувати основні фактори впливу на відхилення зазначених показників;

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2016 р. № 318. (дата звернення 9.10.2023)
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : Наказ Міністерства фінансів України від 01.01.2023 р. № 246. (дата звернення 11.10.2023)
3. Бурко К.В. Сучасна практика застосування методів обліку витрат та обчислення собівартості продукції в сільськогосподарських підприємствах . .

Вісник Житомерського державного технічного університету. 2018. № 1 (69). С. 4-5.

URL:<http://intkonf.org/burko-kv-suchasna-praktika-zastosuvannya-metodiv-oblikuvitrat-ta-obchislennya-sobivartosti-produktsiyi-v-silskogospodarskih-pidpriemstvah/>

4. Гаценко-Колумбет О.П. Формування облікової політики підприємства щодо витрат виробництва . Вісник Житомерського державного технічного університету. 2017. № 4 (62). С.52-54

5. Олійник С.О. Особливості обліку та управління витратами на підприємстві / С.О. Олійник// [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL:<http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1209/1315>

6. Свистун Л.А. Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки : монографія . Київ:САМ, 2017. №4 (65). С. 57-62.